

POZNÁMKY

O VĚRNĚ LASCE LEUKIPPY A KLEITOFONTA

Pozn. překl.: Kleitofón (řec. 2. p. - óntos) a pod. jména skládají podle běžných pravidel českého jazyka, neboť nejde o osoby historické (J. S.)

- I 1 Erós — bůžek lásky, syn bohyně lásky Afrodity, býval zobrazován jako malý okřídlený chlapec s lukem a šípy. V době helénistické se z něho stával symbol, odtud jeho zmnožení — *Eróti*.
 3 spojí ještě úžeji *státěm* — sňatek mezi sourozenci nebyl v antice neobvyklý, tím spíše, pokud šlo o sourozence nevlastní.
 8 *Za oheň trýzeň jim dám...* — citát z Hésioda, *Práce a dni* o náhrdelníku *Erifylinu* — Erifylé byla manželkou krále v Argu Amfiaráa, a získána darem náhrdelníku od Polyneika, přiměla svého Amfiaráa, aby se účastnil výpravy proti Thébám. Amfiarás pak na výpravě zahynul.
 o *stole Filomélině...* o *vraždě, kterou spáchala Prokné* — viz V 5.
 o *pomluvě Síherboině* — měla za cíl zničit héra Bellerofonta, který pohrdl její láskou.
 o *brádeži Aevopině* — Aevopé pomohla bratru svého manžela Átreu Thyestovi ukrást berana se zlatým roumem, o němž byla vydána věstba, že se jeho majitel stane vládcem v Mykénách.
Chryseovy — Ch. byla dcerou starého kněze Apollónova, již dostal jako podíl z kořisti Agamemnón. Když ji však musel otcí vrátit, odíal Achilleovi jeho krásnou otrokyni *Briseovu*, čímž mezi nimi vznikl krutý spor na škodu Řeků obléhajících Tróju.
Kandaulés — lýdský král; měl manželku vynikající krásy. Chlubil se tím svému příteli Gygovi a přiměl ho, aby si ji prohlédl bez šatů. Královna však tím byla uražena a požadovala smrt jednoho z obou; Gygés pak Kandaula zabil.
Hippolyta — Toho sváděla jeho macecha Faidra, choť Théseova; když svodům nepodleh, osočila jej v otec, který ho proklel a vyhnal.
Klytáiméstra — choť Agamemnona; zabila ho po návratu od Tróje. *hlavou i zrakem podoběn...* citát z Homérovy *Iliady*.
 II 7 *kithara* — strunný nástroj, podobný lyře.
 14 *foinix je přece rostlina* — řecky znamená „palma“.
 15 *jakou Homér chudíl u thráckých koňů* — tj. bílou.
 23 *Kyklóps ti leží v hlubokém spánku* — narážka na Odysseovo zachránění z jeskyně *Kyklópa Polyféna*.
 36 *Však ho též unesl bozi...* — citát z Homéra.
 37 *lodí Danaíně* — Otec Danaín Akrisios dal shodit svou dceru s děckem *Perseem*, synem *Diovým*, do moře v dřevěné bedně, protože mu bylo věštěno, že ho jeho vnuk zabije.

- Alkméné* — Alkméné byla manželka Amfitryonova, matka Hérakla, kterého s ní zpłodil Zeus.
- III 6 *Andromédu* — A. měla být obětována jakési mořské obludě, Perseus ji však osvobodil pomocí utaté hlavy Gorgóny Medúsy; kdo na tuto hlavu pohleděl, zkameněl.
- 18 *Hékátu* — Hékáté byla staré božstvo tajemných sil přírodních považované za ochránitelku magických umění; bývá směřována s Persefonou.
- IV 2 *nišský kůň* — jde pochopitelně o hrocha, v překladu ponechán název autorův, aby nebylo porušeno jeho porovnávání.
- V 6 *nás neppure zavedl k majáku* — maják na ostrově Faru byl ve starověku počítán za jeden ze sedmi divů světa.
- 17 *čtyři stadia* — stadion byla délková míra, asi 180 m.
- VII 6 *archón* — zde, v případě rady, prytanů, předsedy atd. je autorova terminologie úředních hodností v Efesu nedůsledná a neodpovídá klasickým správním vzorům athénským.
- 7 *deset řečníků* — šlo o řemeslné soudní řečníky, kteří za plat zastávali při jedné ze stran, tedy antičtí advokáti.

HISTORIE O VÁLCE TROJSKÉ

Dopis *L. Septimius* — o autoru není nic známo, ani přesná doba, kdy žil. Není také shoda v mínění, zda byl překladatelem nebo autorem spisu a zda existoval nějaký řecký original.

Quintu Aradiu Rufinovi — historicky doloženo je několik mužů toho jména, kteří zastávali vysoké úřady. Z nich se považuje nejčastěji za adresáta dopisu konzul z r. 316 n. l.

vlivem Kadmovým a Agénorovým — Kadmos, syn foinického krále Agénora, byl mytický zakladatel města Théb v Boiótii.

Diktys — autorství Diktyovo i historika o nálezu knihy je zřejmá fikce.

Neronovi — Tiberius Claudius Nero, pátý římský císař, vládl v l. 54—68 n. l.

Prolog *Atreovci* — slavný rod zatížený tragickými vinami a prokletím. Jeho zakladatelem byl král Argu a Mykén Atreus, podle běžné tradice syn Pelopův a vnuk Tantalův, zatímco Septimius jej nazývá synem Minoovým. Jménem Atreovci jsou označováni především Agamemnon, král Mykén, a jeho mladší bratr Menelaos, král Sparty a manžel Helenin.

Acheje — krajiny na severním pobřeží Peloponnésu. Achaici bývají nazýváni souhrnně příslušníci řeckých kmenů bojující u Tróje.

Rutiliu Rufovi — jméno je historicky doloženo, několik členů této rodiny zastávalo úřady za republiky i za císařství.

pravdivější vyprávění — říká autor o svém díle proto, že z něho vyloučil co nejvíce mytických prvků, jimiž oplývají homérické eposy, a snažil se vylíčit vývoj událostí bez zásahů bohů.

1 *Minóa* — Minós, syn boha Dia a Európy, král a zákonodárce na Krétě, po smrti jeden ze soudců dluž v podsvětí. Jeho vnuky byli Idomenus a Molos.

syn Deukaliónův — Deukalión je jméno několika mytických postav. Na tomto místě je míněn syn Minóův; nejznámější hrdina toho jména je však syn Prométheův, král města Fthié v Thessalii, který se zachránil jako jediný muž se svou manželkou Pyrrhou při potopě a oba pak obnovili lidský rod tím, že házeli za sebe kameny — kosti matky Země — a ty se měnily v lidi.

Palamedés — syn krále Nauplia, který vládl na ostrově Euboji. Trádice připisovala Palamedovi různé vynálezy, např. vynálezy měř a vah, majáku aj.

za *Néstora* — krále města Pylu. Byl to pak nejstarší z vojevůdců u Tróje, proslul moudrostí a výmluvností.

2 z *rodu Európy* — dcery Agénorovy a sestry Kadmovy, kterou unesl Zeus v podobě býka na Krétu.

Foinikem — Foinix, bratr Kadmův a Európin, vládl ve Foinikii, zemi na pobřeží Středozemního moře v sousedství Sýrie. Její hlavní města byla Sidón a Tyros.

3 *Alexander* — známější pod jménem Paris, jeden z 50 synů trojského krále Priama. Autor neuvádí známý mýtus o Paridově soudu, z něhož vzešel podnět k únosu Heleny.

fyzičky — Frygie je rozsáhlé území v severozápadní části malé Asie. Patří k ní i pobřežní krajina Tróas, v níž ležela Trója. Proto se jména „fyzičky“ užívá často ve významu „trjský“.

Aineíou — trojským hrdinou, synem Anchisiovým, který je více znám pod latinským tvarem svého jména jako Aeneas, hrdina Vergilovy Aeneidy.

k *Heleně* — manželce Menelaově, dceři Lédy a boha Dia nebo smrtelného Lédina manžela Tyndarea.

4 *rodu Pelopova* — Pelops, syn Tantalův, měl s Hippodamií syny Atrea a Thyesta. Jako chlapec ho otec zabil a předložil jeho tělo na hostině bohům, aby vyzkoušel jejich vševědounost. Bohové se jídla nedotkli až na Démétér, která požila sousto z Pelopova ramene. Hermés pak složil tělo a hocha oživil, Démétér doplnila chybějící část slonovinou.

Odyseus — syn Laertův, král ostrova Ithaky, proslul chytrostí, lstivostí i odvahou.

6 *Ilem* — synem krále Tróa. Město Trója na severozápadním pobřeží malé Asie, pojmenované podle otce, se nazývalo též Ikon podle syna.

Zmínka o neshodách mezi Ilem a Pelopem naznačuje, že souperství mezi Trójany a Řeky existovalo odedávna.

9 *Hekabou* — Hekabé, dcera fryzského krále Dymanta, byla manželkou Priamovou a matkou mnoha z jeho dětí.

Danaovy — Danaos, vládce v Argu a zakladatel tamního hradu. Jeho zatažení do rodokmenu neodpovídá mýtu o padesáti Danaových